CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
PRIIT PIKAMÄE
prezentate la 15 aprilie 2021 [1]

Cauza C-564/19

Procedură penală
împotriva
IS

[cerere de decizie preliminară formulată de Pesti Központi Kerületi Bíróság (Tribunalul Districtual Central din Pesta, Ungaria)]

„Trimitere preliminară – Cooperare judiciară în materie penală – Dreptul la informare în cadrul procedurilor penale – Directiva 2012/13/UE – Dreptul la interpretare și traducere – Directiva 2010/64/UE – Dreptul de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale – Directiva (UE) 2016/343 – Dreptul la o cale de atac efectivă și la un proces echitabil – Articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Articolul 267 TFUE – Admisibilitate – Recurs în interesul legii împotriva unei decizii prin care se dispune o trimitere preliminară – Competența instanței superioare de a declara nelegală această decizie”

1. Cum se determină dacă decizia preliminară solicitată este necesară pentru a permite instanței de trimitere să „pronunț[e] o hotărâre”, în sensul articolului 267 al doilea paragraf TFUE? Cum trebuie interpretată această noțiune de „a pronunța o hotărâre”, care constituie cheia pretoriului preliminar? Întrebarea nu este, cu siguranță, nouă, dar ea a căpătat o dimensiune cu totul specială în cadrul numeroaselor – prea numeroase – cauze privind pretinse atingeri aduse statului de drept și independenței justiției soluționate deja de Curte sau aflate în curs de soluționare. Trebuie constatat că Curții îi sunt adresate în mod regulat întrebări preliminare care uneori constituie tot atâtea strigăte de ajutor din partea instanțelor naționale îngrijorate de exercitarea unor proceduri disciplinare și la care trebuie să se răspundă cu respectarea convențiilor acestei căi de drept unice reprezentate de trimiterea preliminară.

2. În Hotărârea din 26 martie 2020, Miasto Łowicz și Prokurator Generalny (C-558/18 și C-563/18, denumită în continuare „Hotărârea Miasto Łowicz”, EU:C:2020:234), Curtea a urmărit să își consolideze jurisprudența în materia admisibilității cererilor de decizie preliminară în acest domeniu atât de sensibil, în care noțiunea de autoritate de lucru judecat poate lua o altă dimensiune decât cea strict juridică. Prezenta cauză oferă Curții posibilitatea de a clarifica întinderea acestei hotărâri, răspunzând, printre altele, la o întrebare inedită, referitoare la o decizie de nelegalitate a unei ordonanțe de trimitere preliminară adoptate de o instanță superioară de ultim grad de jurisdicție, fără a fi afectate efectele juridice ale ordonanței menționate.

[1] Limba originală: franceza.

1. Cadrul juridic

1. Dreptul Uniunii

3. În afară de anumite dispoziții de drept primar, și anume articolul 19 TUE, articolul 267 TFUE și articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), prezintă relevanță în contextul prezentei cauze și articolele 2 și 5 din Directiva 2010/64/UE[2], articolele 1, 6 și 8 din Directiva 2012/13/UE[3], precum și articolele 1 și 8 din Directiva (UE) 2016/343[4].

2. Dreptul maghiar

1. Norme privind dreptul persoanei acuzate de a-și utiliza limba maternă

4. Articolul 78 alineatul (1) din a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Legea nr. XC din 2017 privind Codul de procedură penală, *Magyar Közlöny* 2017/99., p. 9484, denumită în continuare „Codul de procedură penală”) prevede în esență că, dacă o parte la o procedură penală dorește să utilizeze ca limbă maternă o altă limbă decât maghiara, ea are dreptul să utilizeze limba sa maternă și să fie asistată de un interpret.

5. În temeiul articolului 201 alineatul (1) din Codul de procedură penală, numai un interpret care are o calificare oficială poate fi desemnat în cadrul unei proceduri penale, însă, dacă acest lucru nu este posibil, poate fi desemnat și un interpret care cunoaște suficient de bine limba respectivă.

6. Potrivit articolului 755 alineatul (1) literele (a) și (aa) din Codul de procedură penală, în cazul în care persoana acuzată, care locuiește la o reședință cunoscută din străinătate, este citată în mod corespunzător și nu se prezintă la ședință, procedura penală trebuie să continue în lipsă în cazul în care nu există un motiv pentru emiterea unui mandat european sau internațional de arestare sau în cazul în care nu este emis un astfel de mandat deoarece procurorul nu propune aplicarea unei pedepse privative de libertate ori plasarea într-un centru de educație supravegheată.

7. În temeiul articolului 2 din a szakfordításról és tolmácsolásról szóló 24/1986. (VI.26.) minisztertanácsi rendelet (Decretul nr. 24/1986 al Consiliului de miniștri privind traducerea și interpretarea oficiale) (*Magyar Közlöny* 1986/24.), poate fi furnizată o traducere sau o interpretare specializată în schimbul unei remunerații în cadrul unui contract de muncă sau al unui alt raport care vizează îndeplinirea unei activități numai de către un traducător sau un interpret care dispune de calificările necesare. Administrarea și gestionarea centralizată a serviciilor de traducere sau de interpretare intră în competența ministrului justiției. De la 1 octombrie 2009 nu mai este reglementată certificarea calificărilor profesionale ale interpreților care își desfășoară activitatea ca lucrători independenți.

[2] Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 20 octombrie 2010 privind dreptul la interpretare și traducere în cadrul procedurilor penale (JO 2010, L 280, p. 1).

[3] Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale (JO 2012, L 142, p. 1).

[4] Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale (JO 2016, L 65, p. 1).

8. A szakfordító és tolmácsképesítés megszerzésének feltételeiről szóló 7/1986. (VI.26) MM rendelet (Decretul nr. 7/1986 al ministrului culturii privind cerințele pentru autorizarea traducătorilor și a interpreților, *Magyar Közlöny* 1986/24.) prevede că au calificarea de traducător și interpret specializat persoanele care au calificarea de traducător specializat, de traducător-revizor specializat, de interpret, de interpret specializat și de interpret de conferință. Aceste calificări pot fi obținute în instituțiile de învățământ superior în regim de formare de bază sau continuă, precum și în unitățile desemnate de ministrul culturii. Regulamentul definește de asemenea condițiile în care pot fi obținute calificările, dar nu prevede nicio certificare a îndeplinirii acestor condiții.

2. Norme privind procedura preliminară și recursul în interesul legii

9. Articolul 490 alineatele (1) și (2) din Codul de procedură penală prevede în esență că o instanță națională poate, din oficiu sau la cererea părților, să suspende procedura și să se adreseze Curții de Justiție a Uniunii Europene în cadrul trimiterii preliminare prin formularea de întrebări preliminare.

10. Articolul 513 alineatul (1) litera (a) din Codul de procedură penală prevede că decizia de trimitere nu face obiectul unei căi de atac ordinare.

11. Articolul 491 alineatul (1) litera (a) din Codul de procedură penală prevede în esență că procedura penală suspendată trebuie reluată în cazul în care motivele suspendării au încetat să mai existe.

12. Articolul 667 alineatul (1) din Codul de procedură penală prevede că procurorul general poate iniția o procedură extraordinară de recurs, intitulată „recurs în interesul legii”, pentru constatarea de către Kúria (Curtea Supremă, Ungaria, denumită în continuare „Kúria”) a nelegalității hotărârilor și ordonanțelor pronunțate de instanțele inferioare.

13. Articolul 669 din Codul de procedură penală prevede următoarele:

„(1) În cazul în care Kúria consideră că recursul în interesul legii formulat este întemeiat, aceasta constată într-o hotărâre că decizia atacată este nelegală, iar în caz contrar, respinge recursul prin intermediul unei ordonanțe.

(2) În cazul în care constată nelegalitatea deciziei în cauză, Kúria poate să îl achite pe inculpat, să respingă tratamentul medical obligatoriu, să pună capăt procedurii, să aplice o pedeapsă sau o măsură mai ușoară, să anuleze decizia atacată și, dacă este necesar, să trimită cauza spre rejudecare în fața instanței competente în vederea desfășurării unei noi proceduri.

(3) Cu excepția cazurilor menționate la alineatul (2), decizia Kúria se limitează doar la constatarea nelegalității.

[…]”

2. Litigiul principal și întrebările preliminare

14. Instanța de trimitere, care statuează în complet de judecător unic în cadrul Pesti Központi Kerületi Bíróság (Tribunalul Districtual Central din Pesta, Ungaria) (denumită în continuare „judecătorul aflat la originea trimiterii"), este sesizată cu o procedură penală inițiată împotriva inculpatului IS în temeiul unui act de urmărire penală întocmit la 26 februarie 2018 de procurorul districtelor V și XIII din Budapesta (Ungaria) pentru o presupusă încălcare a legislației privind armele și munițiile. Acest inculpat, cetățean suedez de origine turcă, a fost reținut în Ungaria la 25 august 2015 și a fost interogat în aceeași zi în calitate de suspect. Înainte de interogatoriu, acesta a solicitat asistența unui avocat și a unui interpret. În timpul interogatoriului, la care avocatul nu a putut participa, inculpatul a fost informat prin intermediul unui interpret cu privire la suspiciunile care planau asupra sa, dar a refuzat să răspundă întrucât nu și-a putut consulta avocatul. Inculpatul a fost eliberat după audiere.

15. Inculpatul locuiește în afara Ungariei și citația s-a întors cu mențiunea „nerevendicată". În prezența unui rechizitoriu al Ministerului Public prin care se solicită aplicarea doar a pedepsei amenzii, instanța de trimitere este obligată în temeiul dreptului național să continue procedura în lipsa inculpatului. În ședință, apărătorul inculpatului a depus o solicitare de formulare a unei cereri de decizie preliminară, care a fost admisă.

16. În cererea de decizie preliminară, judecătorul aflat la originea trimiterii arată că articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2010/64 prevede că statele membre trebuie să ia măsuri concrete pentru a garanta faptul că interpretarea și traducerea furnizate îndeplinesc standardele de calitate prevăzute la articolul 2 alineatul (8) și la articolul 3 alineatul (9) din această directivă, ceea ce ar însemna că interpretarea trebuie să fie de o calitate suficientă pentru a garanta caracterul echitabil al procedurilor, în special prin asigurarea faptului că persoanele suspectate sau acuzate cunosc cazul instrumentat împotriva lor și pot să își exercite dreptul la apărare. De asemenea, acesta observă că articolul 5 alineatul (2) din aceeași directivă prevede că, în vederea promovării caracterului adecvat al interpretării și al traducerii, precum și a accesului eficient la acestea, statele membre depun eforturile necesare pentru crearea unuia sau mai multor registre cuprinzând traducătorii și interpreții independenți care sunt calificați corespunzător. Potrivit judecătorului aflat la originea trimiterii, nu există nicio informație în cadrul procedurii nici cu privire la modul în care a fost selectat interpretul și la modul în care au fost verificate competențele sale, nici cu privire la faptul dacă interpretul și inculpatul s-au înțeles reciproc.

17. În plus, judecătorul aflat la originea trimiterii arată că articolul 4 alineatul (5) și articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2012/13 prevăd că persoanele suspectate sau acuzate trebuie informate imediat în scris, într-o limbă pe care o înțeleg, cu privire la drepturile de care beneficiază, precum și cu privire la fapta penală de a cărei comitere sunt suspectate sau acuzate. În acest context, indică faptul că în Ungaria nu există niciun registru oficial al traducătorilor și interpreților și că reglementarea maghiară nu specifică cine poate fi desemnat ca traducător sau interpret ad-hoc în cadrul unei proceduri penale și nici în funcție de ce criterii, fiind reglementată numai traducerea certificată a documentelor. Astfel, potrivit judecătorului aflat la originea trimiterii, se pune întrebarea dacă reglementarea și practica naționale în discuție în fața sa sunt compatibile cu directivele privind drepturile persoanelor suspectate sau acuzate în cadrul Uniunii și dacă rezultă din normele de drept al Uniunii că, în caz de incompatibilitate, instanța națională nu poate continua judecata în lipsă.

18. În plus, judecătorul aflat la originea trimiterii observă că, de la intrarea în vigoare a reformei judiciare din anul 2012, administrarea și conducerea centrală a sistemului judiciar sunt de competența președintelui Országos Bírósági Hivatal (Oficiul Național al Magistraturii, Ungaria, denumit în continuare „ONM”), care este numit de Adunarea Națională pentru un mandat de nouă ani, și că acest președinte are competențe extinse, inclusiv de a decide cu privire la repartizarea judecătorilor, de a numi șefii instanțelor și de a iniția proceduri disciplinare împotriva judecătorilor. El precizează de asemenea că Consiliul Național Judiciar (denumit în continuare „CNJ”), ai cărui membri sunt aleși de judecători, este responsabil cu supravegherea acțiunilor președintelui ONM și, în anumite cazuri, cu aprobarea deciziilor acestuia. Or, la 2 mai 2018, CNJ ar fi adoptat un raport prin care constata că președintele ONM ar fi încălcat în mod repetat legea prin practica acestuia de a declara, fără o motivare adecvată, că concursurile pentru funcțiile de judecători și de șefi de instanță se încheiaseră fără rezultat și prin faptul că a procedat la desemnarea unor șefi temporari la instanțele în cauză, la alegerea sa, precum președintele Fővárosi Törvényszék (Curtea din Budapesta-Capitală, Ungaria), care este instanța de apel a instanței de trimitere. Situația actuală s-ar caracteriza printr-un conflict tensionat între președintele ONM și CNJ. În acest context, judecătorul aflat la originea trimiterii se întreabă dacă o astfel de funcționare a ONM este compatibilă cu principiul independenței judiciare consacrat la articolul 19 TUE și la articolul 47 din cartă. De asemenea, el se întreabă dacă într-un astfel de context procedura în fața sa poate fi considerată echitabilă.

19. În plus, judecătorul aflat la originea trimiterii observă că sistemul național de remunerare prevede un salariu al judecătorilor inferior celui al procurorilor, precum și acordarea discreționară de către președintele ONM și de către șefii instanțelor a unor indemnizații foarte mari în comparație cu remunerația de bază a judecătorilor, ceea ce ar putea astfel constitui eventual o influență nejustificată și ar putea implica o încălcare a independenței judiciare.

20. În aceste condiții, Pesti Központi Kerületi Bíróság (Tribunalul Districtual Central din Pesta) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții trei grupuri de întrebări preliminare [prima întrebare literele (a) și (b); a doua întrebare literele (a) și (b) și a treia întrebare literele (a) și (b)].

21. Prin decizia de trimitere din 18 noiembrie 2019, judecătorul aflat la originea trimiterii a hotărât să introducă o completare la cererea sa inițială și să adreseze întrebări preliminare suplimentare.

22. În această privință, judecătorul aflat la originea trimiterii explică faptul că, după formularea trimiterii preliminare inițiale, procurorul general a formulat, la 19 iulie 2019, în temeiul articolului 668 din Codul de procedură penală, un recurs extraordinar în fața Kúria împotriva ordonanței de trimitere preliminară din prezenta cauză, intitulat „recurs în interesul legii”, și că, printr-o decizie definitivă din 10 septembrie 2019, Kúria a declarat nelegală această ordonanță, statuând în esență că întrebările adresate nu erau relevante pentru soluționarea litigiului principal și că prima întrebare nu urmărea în realitate interpretarea dreptului Uniunii, ci stabilirea faptului că dreptul maghiar aplicabil nu era conform cu principiile protejate de dreptul Uniunii. Judecătorul aflat la originea trimiterii afirmă că, în pofida efectului declarativ al deciziei Kúria, are îndoieli cu privire la acțiunile pe care trebuie să le întreprindă în ceea ce privește procedura principală având în vedere eventuala incompatibilitate a acestei decizii cu dreptul Uniunii.

23. Judecătorul aflat la originea trimiterii adaugă că, la 25 octombrie 2019, președintele Fővárosi Törvényszék (Curtea din Budapesta-Capitală) a inițiat o procedură disciplinară împotriva sa, preluând literal motivele deciziei Kúria din 10 septembrie 2019. În urma unei informări comunicate de guvernul maghiar, potrivit căreia această procedură ar fi fost încheiată, Curtea a adresat o întrebare judecătorului aflat la originea trimiterii. În răspunsul său din 10 decembrie 2019, acesta din urmă a confirmat că, printr-un document din 22 noiembrie 2019, președintele menționat și-a retras actul de inițiere a procedurii disciplinare și a indicat că nu intenționează să își modifice cererea de decizie preliminară suplimentară.

24. În aceste condiții, Pesti Központi Kerületi Bíróság (Tribunalul Districtual Central din Pesta) a decis să adreseze Curții întrebări preliminare suplimentare [a patra întrebare literele (a)-(c) și a cincea întrebare]. Astfel, prin cele două decizii ale sale, instanța de trimitere a adresat Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) a) Articolul 6 alineatul (1) TUE și articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2010/64 trebuie interpretate în sensul că, pentru a garanta dreptul la un proces echitabil al acuzaților care nu cunosc limba de procedură, un stat membru trebuie să creeze un registru cuprinzând traducătorii și interpreții independenți care sunt calificați corespunzător sau – în lipsa acestuia – să asigure în orice alt mod posibilitatea verificării caracterului adecvat al calității interpretării lingvistice în cadrul procedurilor judiciare?

b) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea anterioară și dacă, într-o anumită cauză, în lipsa unei calități adecvate a interpretării lingvistice, nu se poate determina dacă acuzatul a fost informat cu privire la obiectul inculpării sau al acuzației formulate împotriva sa, articolul 6 alineatul (1) TUE, articolul 4 alineatul (5) și articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2012/13 trebuie interpretate în sensul că, în aceste condiții, procedura nu poate continua în lipsa acuzatului?

2) a) Principiul independenței judiciare consacrat la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, la articolul 47 din [cartă] și în jurisprudența Curții trebuie interpretat în sensul că este încălcat în cazul în care președintele [ONM], însărcinat cu funcția de administrare centrală a instanțelor și numit de către Parlament, care este singurul organism în fața căruia trebuie să răspundă și care îl poate revoca, desemnează o persoană pentru ocuparea funcției de președinte al unei instanțe – președinte care, printre altele, are competențe în materia repartizării cauzelor, a inițierii procedurilor disciplinare împotriva judecătorilor și a evaluării acestora din urmă – prin numire directă temporară, eludându-se procedura de concurs și ignorându-se în mod sistematic opinia organelor competente de autoguvernare a puterii judecătorești?

b) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea anterioară și dacă judecătorul care este sesizat cu o anumită cauză are motive întemeiate să se teamă că este prejudiciat în mod nejustificat ca urmare a activităților sale judiciare și de administrare, principiul menționat trebuie interpretat în sensul că în cauza respectivă nu este garantat dreptul la un proces echitabil?

3) a) Principiul independenței judiciare consacrat la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, la articolul 47 din [cartă] și în jurisprudența Curții trebuie interpretat în sensul că nu este compatibilă cu acesta o situație în care, de la 1 septembrie 2018 – contrar practicii urmate de decenii întregi –, judecătorii maghiari primesc, conform legii, o remunerație mai mică decât cea a procurorilor dintr-o categorie echivalentă, care au același grad și

aceeași vechime, și în care, având în vedere situația economică a țării, salariile lor nu reflectă de manieră generală importanța funcțiilor exercitate, în special luând în considerare practica acordării de prime discreționare urmată de cei care ocupă funcții de conducere?

b) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea anterioară, principiul independenței judiciare menționat trebuie interpretat în sensul că, în aceste condiții, nu se poate garanta dreptul la un proces echitabil?

4) a) Articolul 267 [TFUE] trebuie interpretat în sensul că este contrară acestei dispoziții o decizie de jurisprudență națională în temeiul căreia forumul jurisdicțional de ultim grad, în cadrul unei proceduri care vizează unificarea jurisprudenței din statul membru respectiv, fără a afecta efectele juridice ale ordonanței în cauză, califică drept nelegală ordonanța instanței inferioare prin care a fost inițiată procedura preliminară?

b) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea [4 litera a)], articolul 267 [TFUE] trebuie interpretat în sensul că instanța de trimitere trebuie să înlăture deciziile instanței superioare în sens contrar și pozițiile de principiu adoptate în interesul unității dreptului?

c) În cazul unui răspuns negativ la întrebarea [4 litera a)], procedura penală suspendată poate continua într-o astfel de situație în timp ce procedura preliminară este în curs?

5) Principiul independenței judiciare, consacrat la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și la articolul 47 din [cartă], precum și în jurisprudența Curții, trebuie interpretat în sensul că, în lumina articolului 267 TFUE, se aduce atingere acestui principiu atunci când împotriva unui judecător este inițiată o procedură disciplinară pentru motivul că a inițiat o procedură preliminară?”

3. Procedura în fața Curții

25. Au prezentat observații guvernele maghiar, neerlandez și suedez, precum și Comisia Europeană.

4. Analiză

26. Trebuie arătat, cu titlu introductiv, că guvernul maghiar contestă admisibilitatea tuturor întrebărilor preliminare adresate Curții, iar aceasta pentru același motiv, și anume absența oricărei legături între dispozițiile de drept al Uniunii a căror interpretare se solicită și litigiul principal, întrebările adresate fiind descrise ca lipsite de relevanță pentru soluționarea acestuia din urmă. Această critică generalizată merită un răspuns diferențiat pe baza jurisprudenței relevante a Curții și în special a expresiei consolidate a acesteia care rezultă din Hotărârea Miasto Łowicz.

27. În această hotărâre Curtea a reamintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub propria răspundere și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de pertinență. Cu toate acestea, potrivit unei jurisprudențe de asemenea constante, procedura instituită la articolul 267 TFUE constituie un instrument de cooperare între Curte și instanțele naționale cu ajutorul căruia Curtea furnizează acestora din urmă elementele de interpretare a dreptului Uniunii care le sunt necesare pentru soluționarea

litigiilor asupra cărora urmează să se pronunțe. Justificarea trimiterii preliminare nu este formularea unor opinii consultative cu privire la probleme generale sau ipotetice, ci nevoia inerentă soluționării efective a unui litigiu [5].

28. Astfel cum reiese din însuși modul de redactare a articolului 267 TFUE, decizia preliminară solicitată trebuie să fie „necesară” pentru a permite instanței de trimitere să „pronunțe o hotărâre” în cauza cu care este sesizată. Curtea a amintit astfel în mod repetat că atât din textul, cât și din economia articolului 267 TFUE rezultă că procedura preliminară presupune printre altele ca o cauză să fie efectiv pendinte în fața instanțelor naționale, acestea fiind chemate să adopte în cadrul său o decizie susceptibilă să ia în considerare hotărârea pronunțată cu titlu preliminar. Misiunea Curții în cadrul unei proceduri preliminare este de a asista instanța de trimitere în soluționarea litigiului concret pendinte în fața acesteia. În cadrul unei asemenea proceduri trebuie să existe, prin urmare, între litigiul menționat și dispozițiile de drept al Uniunii a căror interpretare este solicitată o legătură astfel încât această interpretare să răspundă unei nevoi obiective pentru hotărârea pe care instanța de trimitere trebuie să o pronunțe [6].

29. Rezultă din Hotărârea Miasto Łowicz că această legătură poate fi directă sau indirectă. Ea este directă atunci când instanța națională este chemată să aplice dreptul Uniunii a cărui interpretare este solicitată pentru a identifica soluția de fond care trebuie dată litigiului principal. Ea este indirectă atunci când decizia preliminară este de natură furnizeze instanței de trimitere o interpretare a dreptului Uniunii care să îi permită să soluționeze chestiuni procedurale, fie de drept al Uniunii, fie de drept național, înainte de a se putea pronunța pe fondul litigiului cu care este sesizată [7].

30. În lumina acestor precizări, considerăm că răspunsul care trebuie dat obiecției de inadmisibilitate invocate de guvernul maghiar este cu siguranță unul negativ pentru prima întrebare și unul pozitiv pentru cea de a doua și cea de a treia întrebare, soluția pentru cea de a patra și cea de a cincea întrebare necesitând, în schimb, o analiză mai nuanțată. În această privință, referitor la ordinea de examinare a întrebărilor, considerăm necesar să se analizeze cu prioritate cea de a patra întrebare preliminară, adresată ca urmare a evoluțiilor procedurale naționale ulterioare primei decizii de trimitere, constituite în speță de introducerea unui recurs în interesul legii de către procurorul general și de adoptarea subsecventă a hotărârii Kúria prin care această decizie este declarată nelegală. Astfel, în opinia noastră, această întrebare prezintă un caracter prealabil din punctul de vedere al logicii raționamentului, în sensul că privește admisibilitatea cererii inițiale de decizie preliminară.

1. Cu privire la cea de a patra întrebare

31. Prin intermediul celei de a patra întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită să se stabilească, în esență, dacă articolul 267 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune adoptării de către cea mai înaltă autoritate judiciară națională, sesizată cu un recurs în interesul legii, a unei decizii prin care ordonanța de trimitere preliminară este declarată nelegală, fără a afecta totuși efectele juridice ale acesteia în ceea ce privește suspendarea procedurii principale și continuarea

5 Hotărârea Miasto Łowicz (punctele 43 și 44).

6 Hotărârea Miasto Łowicz (punctele 45 și 46).

7 A se vedea în acest sens Hotărârea Miasto Łowicz (punctele 49-51). În Hotărârea din 25 iunie 2020, Ministerio Fiscal (Autoritatea susceptibilă să primească o cerere de protecție internațională) (C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, punctul 49), se precizează faptul că respingerea unei cereri formulate de o instanță națională este posibilă numai dacă este evident că procedura de la articolul 267 TFUE a fost deturnată de la obiectul său și tinde în realitate să determine Curtea să se pronunțe într-un litigiu fictiv, în care, în mod vădit, dreptul Uniunii nu se poate aplica nici direct, nici indirect împrejurărilor din speță.

procedurii preliminare, pentru motivul că întrebările preliminare nu sunt necesare pentru soluționarea litigiului și urmăresc să se constate incompatibilitatea dreptului național cu dreptul Uniunii. Instanța de trimitere solicită de asemenea Curții să stabilească consecințele pe care un răspuns afirmativ sau negativ la această întrebare le are pentru desfășurarea procedurii principale și pentru luarea în considerare a deciziei instanței superioare din perspectiva principiului supremației dreptului Uniunii.

1. Cu privire la admisibilitate

32. În susținerea concluziilor sale de inadmisibilitate, guvernul maghiar subliniază lipsa de relevanță a acestei întrebări pentru soluționarea cauzei principale, întrucât Kúria nu a anulat decizia de trimitere și de suspendare a procedurii penale și nici nu a impus instanței de trimitere să retragă sau să modifice această din urmă decizie. Prin urmare, desfășurarea procedurii judiciare nu ar fi în niciun caz întreruptă, iar Curtea ar fi în măsură să considere *in fine* admisibilă cererea de decizie preliminară în cauză.

33. În opinia noastră, această argumentație nu poate fi acceptată, întrebarea preliminară trebuind considerată ca fiind admisibilă ca urmare a unei legături indirecte, dar reale între litigiul principal și articolul 267 TFUE. Într-adevăr, prin cea de a patra întrebare preliminară și prin interpretarea acestei dispoziții pe care o solicită în speță, instanța de trimitere nu urmărește să fie lămurită cu privire la fondul litigiului cu care este sesizată și care are el însuși legătură cu alte aspecte care intră sub incidența dreptului Uniunii, ci cu privire la o problemă de natură procedurală care trebuie soluționată de aceasta *in limine litis*, din moment ce privește condițiile pentru continuarea procedurii principale în urma hotărârii Kúria prin care decizia inițială de trimitere a fost declarată nelegală [8].

34. În această privință trebuie subliniat că, potrivit termenilor articolului 490 alineatul (1) din Codul de procedură penală, „instanța poate iniția, din oficiu sau la cererea unei părți, o procedură preliminară în fața [Curții] în conformitate cu normele stabilite de tratatele care constituie fundamentul Uniunii Europene”. În conformitate cu dispozițiile alineatelor (2) și (3) ale acestui articol, instanța decide prin ordonanță fie să inițieze o procedură de decizie preliminară și să suspende totodată judecarea cauzei, fie să respingă cererea de inițiere a unei proceduri preliminare. Ca urmare a introducerii de către procurorul general a unui recurs în interesul legii în temeiul articolului 667 alineatul (1) din Codul de procedură penală, Kúria a efectuat un control de legalitate a deciziei inițiale de trimitere în temeiul articolului 490 din același cod.

35. Rezultă din hotărârea Kúria că aceasta din urmă a procedat la o verificare a faptului dacă instanța de trimitere avea un motiv pentru a adresa întrebările preliminare, ceea ce determina legalitatea suspendării subsecvente a procedurii penale. Astfel, ea a considerat că întrebările respective nu erau necesare în scopul soluționării litigiului întrucât erau ipotetice sau nu aveau nicio legătură cu situația de fapt din litigiul menționat [9], primele întrebări nevizând, în plus, interpretarea dreptului Uniunii, ci stabilirea neconformității dreptului maghiar aplicabil cu dreptul Uniunii [10]. Kúria a concluzionat că, prin ordonanța sa de inițiere a unei proceduri preliminare și de suspendare a procedurii penale, instanța de trimitere încălcase legea privind

[8] A se vedea în acest sens Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei Disciplinare a Curții Supreme) (C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982, punctul 99).

[9] A se vedea punctele 61 și 70 din hotărârea Kúria.

[10] A se vedea punctul 64 din hotărârea Kúria.

procedura penală, în speță dispozițiile articolului 490 din Codul de procedură penală. În aceste împrejurări, chiar dacă decizia inițială de trimitere nu a fost anulată de Kúria, ea a fost declarată totuși nelegală în ceea ce privește ordinea juridică maghiară [11].

36. Confruntată cu această decizie a Kúria, instanța de trimitere și-a manifestat semnele de întrebare pe care și le ridică cu privire la conduita pe care trebuie să o adopte în lumina mai multor elemente. În primul rând, ea a făcut referire la articolul 491 alineatul (1) litera (a) din Codul de procedură penală, care prevede că, în cazul în care încetează motivul pentru care procedura a fost suspendată, instanța reia examinarea cauzei, ceea ce ar putea fi cazul în situația în care motivul menționat a fost considerat nelegal, precum în speță. În continuare, judecătorul aflat la originea trimiterii a subliniat că, având în vedere calitatea sa și dispozițiile legale referitoare în special la evaluarea judecătorilor, are obligația să respecte în mod general legalitatea și să urmeze orientările din jurisprudența instanțelor superioare și, prin urmare, să se abțină de la adoptarea oricărei hotărâri judecătorești nelegale. În sfârșit, chiar dacă decizia Kúria nu ar fi învestită cu forță juridică obligatorie, ea ar fi fost publicată într-un repertoriu oficial rezervat deciziilor de principiu în vederea asigurării uniformității dreptului național, iar instanța de trimitere nu s-ar putea abate de la aceasta decât justificându-și în mod expres poziția.

37. Trebuie remarcat faptul că efectul declarativ al deciziei Kúria și lipsa unei modificări a situației *inter partes* nu se extind dincolo de etapa trimiterii preliminare și a suspendării judecării cauzei principale până la pronunțarea hotărârii Curții. Problema ulterioară a răspunderii penale a inculpatului rămâne nerezolvată și va fi soluționată printr-o decizie finală a instanței de trimitere care se bazează pe o ordonanță inițială de trimitere care este nelegală în ordinea juridică maghiară, potrivit unei decizii definitive a Kúria. Este interesant de observat că, în cadrul motivării sale [12], Kúria indică faptul că instanța inferioară are competența de a suspenda procedura penală dacă sunt îndeplinite condițiile cerute de lege, ceea ce se poate face „numai în scopul pronunțării unei decizii *pe fond* legale și temeinice” (sublinierea noastră). Rezultă dintr-o astfel de motivare că nelegalitatea deciziei de suspendare intermediare este în mod necesar de natură să afecteze legalitatea deciziei finale pe fond. Or, este cert că decizia pe fond privind această răspundere poate face obiectul unei căi de atac ordinare în dreptul intern, fără a mai menționa și perspectiva unui nou recurs în interesul legii inițiat de procurorul general.

38. Rezultă din decizia suplimentară de trimitere că alternativa cu care se confruntă judecătorul aflat la originea trimiterii plecând de la răspunsurile posibile ale Curții la întrebarea acestuia cu privire la compatibilitatea deciziei Kúria cu articolul 267 TFUE este următoarea:

– în cazul în care Kúria a putut să declare în mod valabil nelegală decizia inițială de trimitere, el va avea obligația de a continua procesul penal și de a se pronunța asupra răspunderii inculpatului ținând seama numai de dosarul național, prima, a doua și a treia întrebare preliminară trebuind considerate ca fiind lipsite de orice relevanță în acest scop [13];

[11] La punctul 20 din hotărârea Kúria se precizează că un recurs în interesul legii face posibilă evitarea faptului ca o decizie judiciară în principiu nelegală să devină imposibil de înlăturat.

[12] A se vedea punctul 75 din hotărârea Kúria.

[13] În această privință considerăm că modul de redactare a celei de a patra întrebări litera (c) conține o anumită ambiguitate ce nu este adecvată pentru a obține un răspuns util din partea Curții în contextul unei proceduri preliminare a cărei desfășurare nu este afectată de decizia Kúria. Modul de redactare a întrebării menționate, care evidențiază o problemă de temporalitate, ar avea sens doar în cazul în care cererea de decizie preliminară suplimentară ar fi fost soluționată în mod izolat și cu prioritate de Curte, ceea ce nu este cazul, întrucât toate întrebările sunt reunite în cadrul unei singure proceduri preliminare, în care Curtea va pronunța o singură decizie. Cu alte cuvinte, și contrar celor indicate de Comisie și de guvernul neerlandez, problema nu este dacă instanța de trimitere trebuie să aștepte răspunsul Curții fără a fi nevoită „între timp” să reia examinarea procedurii naționale suspendate.

– în cazul în care Kúria nu a putut să declare în mod valabil nelegală decizia sus-menționată, el va avea obligația de a aplica dreptul Uniunii, astfel cum este interpretat de Curte, în scopul de a identifica soluția care trebuie aplicată pe fond în litigiul principal, excluzând, în numele principiului supremației dreptului Uniunii, hotărârea Kúria.

39. Având în vedere considerațiile de mai sus, răspunsul Curții la cea de a patra întrebare este, în opinia noastră, de natură să poată oferi instanței de trimitere o interpretare a dreptului Uniunii, în speță a articolului 267 TFUE, care să îi permită să soluționeze o chestiune procedurală de drept național înainte de a se putea pronunța pe fondul litigiului cu care este sesizată [14]. În consecință, ea este pe deplin admisibilă.

2. Pe fond

40. Rezultă din dosarul prezentat Curții că, potrivit dreptului procesual penal maghiar, în cazul în care nu este inițiată nicio cale de atac ordinară împotriva unei decizii prin care se dispune o trimitere preliminară și suspendarea judecării cauzei principale, acest act poate face obiectul unei căi de atac extraordinare, în speță un recurs în interesul legii introdus de procurorul general în fața Kúria și care vizează să asigure unitatea dreptului național. Instanța superioară astfel sesizată are competența de a declara nelegală decizia sus-menționată, această constatare având efect numai pentru viitor.

41. Potrivit jurisprudenței Curții, în ceea ce privește o instanță ale cărei decizii sunt supuse unei căi de atac în dreptul intern, articolul 267 TFUE nu se opune ca deciziile unei asemenea instanțe care sesizează Curtea cu titlu preliminar să continue să fie supuse căilor de atac obișnuite prevăzute de dreptul național. Cu toate acestea, soluția unei asemenea căi de atac nu poate restrânge competența pe care articolul 267 TFUE o conferă respectivei instanțe de a sesiza Curtea în măsura în care consideră că o cauză pendinte ridică probleme referitoare la interpretarea unor dispoziții de drept al Uniunii care necesită pronunțarea unei decizii de către aceasta din urmă. Astfel, Curtea a statuat că această competență nu poate fi repusă în discuție prin aplicarea unor norme de drept național care permit instanței sesizate în apel să modifice decizia prin care se dispune o trimitere preliminară la Curte, să desființeze trimiterea și să oblige instanța care a pronunțat această decizie să reia procedura de drept intern care fusese suspendată [15]. Într-o situație în care o cauză este pendinte pentru a doua oară în fața unei instanțe de prim grad după ce o hotărâre pronunțată de această instanță a fost anulată de o instanță de ultim grad de jurisdicție, Curtea a considerat de asemenea că respectiva instanță de prim grad rămâne liberă să sesizeze Curtea în temeiul articolului 267 TFUE, în pofida existenței în dreptul intern a unei norme în temeiul căreia instanțele sunt ținute de dezlegarea în drept dată de o instanță superioară.

42. Trebuie constatat că aceste două soluții sunt lipsite de relevanță, în măsura în care prin hotărârea Kúria nu s-a anulat ordonanța de trimitere, nu se impune instanței de trimitere să o retragă sau să o modifice și nici să reia procedura penală suspendată inițial. Instanța superioară a constatat o nelegalitate fără a o remedia. Cu toate acestea, analiza acestei decizii nu se poate opri la această observație și numai la dispozitivul său, care trebuie interpretat în mod necesar în lumina motivelor de care este indisociabil legat.

[14] Hotărârea Miasto Łowicz (punctul 51).

[15] Hotărârea din 16 decembrie 2008, Cartesio (C-210/06, EU:C:2008:723, punctele 89, 93, 95 și 98), și Hotărârea din 16 ianuarie 1974, Rheinmühlen-Düsseldorf (166/73, EU:C:1974:3).

43. În cadrul acestei hotărâri, Kúria a efectuat un control de legalitate a deciziei inițiale de trimitere prin raportare la articolul 490 din Codul de procedură penală, considerat o „proiecție” în legislația națională a cerințelor de drept al Uniunii în ceea ce privește cererile de decizie preliminară [16]. În conformitate cu această premisă unică, însoțită de precauții formale în ceea ce privește respectarea competențelor Curții, Kúria a întreprins o formă de control al admisibilității deciziei inițiale de trimitere menită să stabilească dacă răspunsul la întrebările adresate de judecător în cauza în discuție este necesar pentru a statua pe fondul cauzei. Plecând de la analiza acesteia din urmă, ea a considerat că prima întrebare este ipotetică, iar cea de a doua și cea de a treia întrebare nu prezintă nicio legătură cu cauza. Și mai surprinzător este cel de al doilea motiv de legalitate reținut cu privire la prima întrebare, în conformitate cu criticile procurorului general, și anume că aceasta nu vizează în realitate interpretarea dreptului Uniunii, ci stabilirea faptului că dreptul maghiar aplicabil nu este conform cu principiile protejate de dreptul Uniunii. Acest motiv, care ține de o apreciere a finalității întrebărilor preliminare, corespunde punerii în aplicare a unei jurisprudențe constante a celei mai înalte autorități judiciare naționale maghiare, cu circumstanța – în speță agravantă – că soluția adoptată se referă la decizia propriu-zisă de trimitere preliminară, iar nu la cea referitoare la refuzul instanței de fond de a admite o cerere de decizie preliminară formulată de o parte.

44. Considerăm că această hotărâre astfel motivată aduce atingere posibilității instanței de trimitere de a adresa Curții o cerere de decizie preliminară și încalcă, prin urmare, articolul 267 TFUE în interpretarea acestuia dată de Curte.

45. În această privință trebuie amintit în primul rând faptul că, în conformitate cu articolul 19 TUE, revine instanțelor naționale și Curții obligația de a garanta deplina aplicare a dreptului Uniunii în toate statele membre, precum și protecția jurisdicțională a drepturilor conferite justițiabililor de dreptul menționat. În special, cheia de boltă a sistemului jurisdicțional astfel conceput o constituie procedura trimiterii preliminare prevăzută la articolul 267 TFUE, care, prin instituirea unui dialog de la instanță la instanță, tocmai între Curte și instanțele din statele membre, are drept scop asigurarea unității de interpretare a dreptului Uniunii, permițând astfel asigurarea coerenței acestuia, a efectului său deplin și a autonomiei sale, precum și, în ultimă instanță, a caracterului propriu al dreptului instituit de tratate [17].

46. Articolul 267 TFUE conferă instanțelor naționale cea mai largă posibilitate de a sesiza Curtea în măsura în care consideră că o cauză pendinte ridică probleme care impun interpretarea sau aprecierea validității dispozițiilor de drept al Uniunii necesare în vederea soluționării litigiului dedus judecății acestora. De altfel, instanțele naționale sunt libere să exercite această opțiune în orice moment al procedurii pe care îl consideră adecvat. Prin urmare, o normă de drept național, de natură legislativă sau jurisprudențială, nu poate împiedica o instanță națională să utilizeze această posibilitate, care este, astfel, inerentă sistemului de cooperare între instanțele naționale și Curte stabilit prin articolul 267 TFUE și funcțiilor de instanță însărcinată cu aplicarea dreptului Uniunii încredințate de această dispoziție instanțelor naționale [18].

47. Dialogul preliminar astfel definit nu se încadrează într-o relație triunghiulară care să includă o altă instanță decât Curtea și instanța de trimitere, care să poată efectua o apreciere autonomă a pertinenței și a necesității trimiterii preliminare pentru a-i constata ulterior nelegalitatea ca

[16] A se vedea punctele 47 și 66 din hotărârea Kúria.

[17] Hotărârea din 6 martie 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158, punctele 36 și 37).

[18] Hotărârea Miasto Łowicz (punctele 56 și 57) și Hotărârea din 5 aprilie 2016, PFE (C-689/13, EU:C:2016:199, punctul 34).

urmare a absenței acestor caracteristici [19]. Această situație este contrară faptului că trimiterea preliminară se întemeiază pe un dialog de la instanță la instanță, a cărui declanșare depinde în întregime de aprecierea pe care o face instanța națională asupra pertinenței și a necesității trimiterii menționate, sub rezerva verificării limitate realizate de Curte [20]. Cu alte cuvinte, analiza admisibilității întrebărilor preliminare ține de competența exclusivă a Curții.

48. În al doilea rând, eficacitatea dreptului Uniunii ar fi amenințată dacă rezultatul unei căi de atac în fața celei mai înalte autorități judiciare naționale ar putea împiedica instanța națională, sesizată cu un litigiu reglementat de dreptul Uniunii, să exercite facultatea care îi este atribuită de articolul 267 TFUE de a adresa Curții întrebări privind interpretarea sau validitatea dreptului Uniunii pentru a îi permite să statueze dacă o normă națională este sau nu compatibilă cu acesta [21]. Considerăm că acesta este cazul hotărârii Kúria, în care a fost efectuată o analiză a finalității întrebărilor preliminare adresate Curții, în conformitate cu o jurisprudență constantă în acest sens, pentru a preveni un control al compatibilității normelor naționale în raport cu dreptul Uniunii. O asemenea practică jurisdicțională riscă să aibă drept consecință faptul ca un judecător național care are îndoieli cu privire la compatibilitatea dreptului intern cu dreptul Uniunii să prefere să se abțină de la a adresa Curții întrebări preliminare pentru a evita o declarare a nelegalității deciziei prin care ar dispune trimiterea preliminară și suspendarea procedurii principale, susceptibilă să compromită validitatea pe fond a deciziei subsecvente [22].

49. În al treilea rând, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că o hotărâre pronunțată cu titlu preliminar de Curte obligă instanța națională în ce privește interpretarea sau validitatea actelor în cauză ale instituțiilor Uniunii pentru soluționarea litigiului principal [23]. După ce a primit răspunsul Curții la o întrebare privind interpretarea dreptului Uniunii pe care i-a adresat-o, o instanță de prim sau de ultim grad de jurisdicție trebuie ea însăși să facă tot ceea ce este necesar pentru ca această interpretare a dreptului Uniunii să fie pusă în aplicare [24]. Articolul 267 TFUE impune instanței de trimitere să asigure efectul deplin al interpretării date de Curte dreptului Uniunii [25]. În prezenta cauză, considerăm că o hotărâre a celei mai înalte autorități judiciare naționale, publicată în repertoriul rezervat deciziilor de principiu, prin care se declară în mod definitiv nelegală în ordinea juridică națională o ordonanță de trimitere preliminară anterioară deciziei pe fond pentru soluționarea litigiului principal care trebuie să integreze răspunsul Curții cu privire la interpretarea solicitată privind dreptul Uniunii este de natură să împiedice executarea de către instanța de trimitere a acestei obligații.

50. Astfel, reiese că hotărârea Kúria este de natură să repună în discuție caracteristicile esențiale ale sistemului de cooperare dintre Curte și instanțele naționale instituit prin articolul 267 TFUE și supremația dreptului Uniunii în ordinea juridică internă.

[19] La punctul 26 din observațiile sale referitoare la prima cerere de decizie preliminară, guvernul maghiar nu ezită să afirme că se justifică faptul ca, în cadrul aprecierii admisibilității întrebărilor preliminare adresate, Curtea să „ia în considerare opinia exprimată de Kúria”, întrucât aceasta din urmă și-a prezentat în mod expres opinia cu privire la relevanța acestor întrebări.

[20] A se vedea în acest sens Hotărârea din 16 decembrie 2008, Cartesio (C-210/06, EU:C:2008:723, punctele 91 și 96), și Hotărârea din 27 februarie 2014, Pohotovosť (C-470/12, EU:C:2014:101, punctul 31). Astfel cum a afirmat avocatul general Poiares Maduro în Concluziile prezentate în cauza Cartesio (C-210/06, EU:C:2008:294), „[p]rin intermediul cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare, instanța națională devine parte la o dezbatere asupra dreptului [Uniunii] fără a depinde de alte autorități sau de alte instanțe jurisdicționale naționale […]. Nu a fost în intenția autorilor tratatului ca un astfel de dialog să fie filtrat de către orice altă instanță națională, indiferent de ierarhia instanțelor din statul membru respectiv”.

[21] Hotărârea din 22 iunie 2010, Melki și Abdeli (C-188/10 și C-189/10, EU:C:2010:363, punctul 45).

[22] A se vedea în acest sens Hotărârea din 5 iulie 2016, Ognyanov (C-614/14, EU:C:2016:514, punctul 25).

[23] A se vedea Hotărârea din 5 octombrie 2010, Elchinov (C-173/09, EU:C:2010:581, punctul 29).

[24] A se vedea în acest sens Hotărârea din 5 aprilie 2016, PFE (C-689/13, EU:C:2016:199, punctul 42).

[25] Hotărârea din 5 iulie 2016, Ognyanov (C-614/14, EU:C:2016:514, punctul 28).

51. În sfârșit, trebuie adăugat că Curtea a considerat că instanța națională care trebuie să aplice, în cadrul competenței sale, dispozițiile de drept al Uniunii are obligația de a asigura efectul deplin al acestor norme, înlăturând, dacă este necesar, din oficiu, aplicarea oricărei dispoziții contrare a legislației naționale, chiar ulterioară. O dispoziție de drept național care împiedică punerea în aplicare a procedurii prevăzute la articolul 267 TFUE trebuie înlăturată fără ca instanța în cauză să trebuiască să solicite sau să aștepte eliminarea prealabilă a acestei dispoziții naționale pe cale legislativă sau prin orice alt procedeu constituțional [26]. Astfel, ar fi incompatibilă cu cerințele inerente însești naturii dreptului Uniunii orice dispoziție dintr-o ordine juridică națională sau orice practică legislativă, administrativă sau judiciară ce ar avea ca efect diminuarea eficienței dreptului Uniunii prin faptul de a nega instanței competente să aplice acest drept prerogativa de a face, chiar în momentul acestei aplicări, tot ceea ce este necesar pentru a înlătura dispozițiile legislative naționale care ar constitui eventual un obstacol în calea eficienței depline a normelor Uniunii [27].

52. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem să se răspundă la cea de a patra întrebare în sensul că, în prezența unor norme de drept național referitoare la exercitarea împotriva unei decizii prin care se dispune o trimitere preliminară a unei căi de atac extraordinare destinate unificării acestui drept, articolul 267 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune aplicării unor astfel de norme care permit instanței superioare sesizate să declare nelegală această decizie, fără afectarea efectelor juridice ale acesteia în ceea ce privește suspendarea procedurii principale și continuarea proceduri preliminare, pentru motivele că întrebările preliminare adresate nu sunt necesare pentru soluționarea litigiului și tind să se constate incompatibilitatea dreptului național cu dreptul Uniunii. Supremația dreptului Uniunii impune instanței naționale de trimitere să înlăture aceste norme și deciziile judiciare care le pun în aplicare.

2. Cu privire la prima întrebare

3. Cu privire la admisibilitate

53. Curtea poate refuza să se pronunțe asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională numai dacă este evident că interpretarea solicitată a unei norme a Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate [28].

54. În speță nu rezultă în mod vădit din dosarul prezentat Curții că situația din prezenta cauză corespunde uneia dintre aceste ipoteze. Dimpotrivă, la ora actuală este pendinte în fața instanței de trimitere o procedură penală judecată în lipsă cu privire la IS, resortisant suedez de origine turcă, urmărit penal pentru încălcarea legislației privind armele de foc și munițiile după o anchetă în cursul căreia persoana în cauză a fost interogată de poliție în prezența unui interpret care i-a tradus notificarea cu privire la drepturile pe care le are și la suspiciunile care planau asupra sa. Trebuie remarcat faptul că litigiul principal are în mod clar, în ceea ce privește fondul, o

[26] Hotărârea din 2 martie 2021, A. B. și alții (Numirea judecătorilor la Curtea Supremă – Căi de atac) (C-824/18, EU:C:2021:153, punctul 141).

[27] A se vedea Hotărârea din 22 iunie 2010, Melki și Abdeli (C-188/10 și C-189/10, EU:C:2010:363, punctele 43 și 44), și Hotărârea din 5 aprilie 2016, PFE (C-689/13, EU:C:2016:199, punctele 40 și 41).

[28] A se vedea Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei Disciplinare a Curții Supreme) (C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982, punctele 97 și 98).

legătură cu dreptul Uniunii, în special cu dispozițiile Directivelor 2010/64 și 2012/13, la care se referă prima întrebare preliminară, și, în consecință, instanța de trimitere va fi chemată să aplice acest drept pentru a determina soluția care trebuie pronunțată pe fond în litigiul respectiv.

55. Afirmațiile guvernului maghiar nu sunt de natură să infirme această constatare și admisibilitatea întrebării preliminare care decurge din aceasta. Astfel, sunt lipsite de relevanță considerațiile referitoare la pretinsa simplitate a aprecierii situației de fapt și de drept din cauza principală și la absența necesității unei interpretări a dreptului Uniunii, întrucât dosarul procedurii desfășurate împotriva lui IS nu relevă niciun element care să poată pune la îndoială calitatea suficientă a interpretării. În această privință este suficient să amintim că instanțele naționale au cea mai largă posibilitate de a sesiza Curtea în măsura în care consideră că o cauză pendinte ridică probleme privind interpretarea sau aprecierea validității dispozițiilor dreptului Uniunii care necesită pronunțarea unei decizii de către acestea [29]. Cu alte cuvinte, chiar presupunând că răspunsul la prima întrebare nu ar lăsa loc la nicio îndoială, o astfel de împrejurare nu poate împiedica o instanță națională să adreseze Curții o întrebare preliminară și nu are ca efect inadmisibilitatea întrebării astfel formulate.

4. Cu privire la cuprinsul și la reformularea întrebării preliminare

56. Trebuie amintit că, în cadrul procedurii de cooperare dintre instanțele naționale și Curte, instituită la articolul 267 TFUE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util care să îi permită să soluționeze litigiul cu care a fost sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate. Astfel, misiunea Curții este aceea de a interpreta toate dispozițiile de drept al Uniunii care sunt necesare instanțelor naționale pentru a statua în cauzele cu care sunt sesizate, chiar dacă respectivele dispoziții nu sunt expres indicate în întrebările adresate de aceste instanțe. În consecință, chiar dacă pe plan formal instanța de trimitere și-a limitat întrebările numai la interpretarea anumitor dispoziții ale dreptului Uniunii, o astfel de împrejurare nu împiedică Curtea să îi furnizeze acesteia toate elementele de interpretare a dreptului Uniunii care pot fi utile pentru judecarea cauzei cu care este sesizată, indiferent dacă respectiva instanță s-a referit sau nu la aceste elemente în enunțul întrebărilor sale. În această privință, revine Curții sarcina de a extrage din ansamblul elementelor furnizate de instanța națională, mai ales din motivarea deciziei de trimitere, elementele de drept al Uniunii care necesită o interpretare, luând în considerare obiectul litigiului principal [30].

57. Având în vedere formularea celor două părți ale întrebării, instanța de trimitere solicită Curții interpretarea articolului 5 alineatul (2) din Directiva 2010/64 (primul aspect), precum și a articolului 4 alineatul (5) și a articolului 6 alineatul (1) din Directiva 2012/13, făcând referire de asemenea la articolul 6 alineatul (1) TUE (al doilea aspect).

58. Ținând seama de situația de fapt care se află la originea procedurii principale și pentru a oferi un răspuns util și cât mai complet posibil la întrebarea preliminară, analiza întrebării adresate nu poate fi limitată numai la aspectele menționate în mod explicit de instanța de trimitere.

[29] Hotărârea din 11 septembrie 2014, A (C-112/13, EU:C:2014:2195, punctul 35).

[30] Hotărârea din 13 iunie 2019, Moro (C-646/17, EU:C:2019:489, punctele 39 și 40).

Conținutul său trebuie extins prin luarea în considerare a altor dispoziții din Directivele 2010/64 și 2012/13, precum și a Directivei 2016/343 și a articolului 47 din cartă. În consecință, propunem reformularea celor două părți ale întrebării după cum urmează:

– articolele 2, 3 și 5 din Directiva 2010/64 trebuie interpretate în sensul că impun statelor membre să asigure persoanelor suspectate sau acuzate care nu vorbesc sau nu înțeleg limba în care se desfășoară procedura penală dreptul la o interpretare de o calitate suficientă pentru a garanta caracterul echitabil al procedurii, prin crearea unui registru cuprinzând traducătorii și interpreții independenți care sunt calificați corespunzător și/sau un control jurisdicțional al calității menționate?

– dispozițiile coroborate ale Directivelor 2010/64, 2012/13 și 2016/343, precum și articolul 47 din cartă trebuie interpretate în sensul că se opun posibilității judecării în lipsă a persoanei acuzate care nu vorbește sau nu înțelege limba în care se desfășoară procedura penală, despre care nu se poate stabili că a fost informată în cursul anchetei cu privire la suspiciunile sau la acuzațiile îndreptate împotriva acesteia din cauza lipsei unei interpretări adecvate?

5. Pe fond

59. De la adoptarea Deciziei-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre (JO 2002, L 190, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 3), cooperarea judiciară în materie penală s-a dotat progresiv cu instrumente juridice a căror aplicare coordonată este destinată să consolideze încrederea statelor membre în ordinile lor juridice naționale, în scopul de a asigura recunoașterea și executarea în Uniune a hotărârilor judecătorești în materie penală pentru a evita orice impunitate a autorilor infracțiunilor [31].

60. Directivele 2010/64, 2012/13 și 2016/343 fac parte din acest set de instrumente juridice care concretizează foaia de parcurs, adoptată de Consiliu în anul 2009, menită să consolideze drepturile persoanelor în cadrul procedurilor penale, care a fost salutată de Consiliul European și a fost declarată parte integrantă a Programului de la Stockholm [32]. Toate aceste norme de drept derivat urmăresc consolidarea drepturilor procedurale ale persoanelor suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale pentru a le garanta dreptul la un proces echitabil și în acest scop se bazează, în conformitate cu considerentele acestora, pe drepturile stabilite în special în articolele 6, 47 și 48 din cartă. Domeniile de aplicare ale acestor directive sunt de altfel definite în termeni aproape identici pentru a cuprinde procedura penală pe întregul său parcurs, din momentul în care persoanele sunt informate de autoritățile competente ale unui stat membru că sunt suspectate sau acuzate că au săvârșit o infracțiune până la sfârșitul procedurii, odată cu adoptarea deciziei menite să stabilească în mod definitiv dacă aceste persoane au săvârșit infracțiunea menționată [33]. În opinia noastră, pentru a răspunde la întrebarea formulată sunt necesare o abordare și o înțelegere de ansamblu a Directivelor 2010/64, 2012/13 și 2016/343.

[31] A se vedea Hotărârea din 12 decembrie 2019, Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg și Openbaar Ministerie (Procurorii din Lyon și din Tours) (C-566/19 PPU și C-626/19 PPU, EU:C:2019:1077, punctul 43).

[32] Rezoluția Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind o foaie de parcurs pentru consolidarea drepturilor procedurale ale persoanelor suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale (JO 2009, C 295, p. 1) și Programul de la Stockholm – o Europă deschisă și sigură în serviciul cetățenilor și pentru protecția acestora, punctul 2.4 (JO 2010, C 115, p. 1).

[33] Rezultă din decizia de trimitere că IS este urmărit penal în cauza principală în contextul unei proceduri penale care a început cu o etapă de urmărire penală pe parcursul căreia acesta a fost interogat de serviciile de poliție cu ajutorul unui interpret în timpul reținerii sale, întrucât nu stăpânea limba în care se desfășura procedura menționată, și că nu a fost adoptată încă o decizie finală de determinare a vinovăției sale pentru infracțiunea în discuție. În aceste împrejurări, este necesar să se considere că Directivele 2010/64, 2012/13 și 2016/343 sunt aplicabile persoanei în cauză și acestei proceduri naționale.

1. Cu privire la prima parte a întrebării

61. Instanța de trimitere are dubii cu privire la dreptul la interpretare de o calitate suficientă prevăzut de Directiva 2010/64, în ceea ce privește punerea în aplicare și controlul acestuia.

62. Potrivit considerentului (17) al Directivei 2010/64, normele minime comune conținute în aceasta trebuie să garanteze existența unei asistențe lingvistice gratuite și „adecvate” care să le permită persoanelor suspectate sau acuzate care nu vorbesc sau nu înțeleg limba în care se desfășoară procedurile să își exercite pe deplin dreptul la apărare, precum și să garanteze caracterul echitabil al procedurilor. Articolul 1 alineatul (1) din Directiva 2010/64 prevede dreptul la interpretare și la traducere în cadrul, printre altele, al procedurilor penale. Dreptul la interpretare prevăzut la articolul 2 din Directiva 2010/64 are ca obiect traducerea de către un interpret a comunicărilor orale dintre persoanele suspectate sau acuzate și autoritățile de urmărire penală, autoritățile judiciare sau, după caz, avocat. Cu alte cuvinte, pentru a garanta caracterul echitabil al procedurii și pentru ca persoana în cauză să își poată exercita dreptul la apărare, această dispoziție asigură faptul că această persoană, atunci când este chemată să facă ea însăși declarații orale în special în cadrul unei proceduri penale, fie direct în fața autorităților judiciare competente, fie în atenția avocatului său, poate face acest lucru în limba pe care o înțelege. Articolul 3 din Directiva 2010/64 reglementează dreptul la traducerea anumitor documente esențiale întocmite în limba de procedură de autoritățile competente, și anume, într-un mod neexhaustiv, orice decizie de privare de libertate a unei persoane, orice rechizitoriu sau act de inculpare și orice hotărâre judecătorească [34].

63. În plus, articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2010/64 coroborat cu articolul 2 alineatul (8) și cu articolul 3 alineatul (9) din această directivă prevede obligația statelor membre de a lua măsuri pentru a asigura o calitate suficientă a interpretării și traducerii, care să garanteze caracterul echitabil al procedurilor, ceea ce înseamnă că această interpretare sau traducere trebuie cel puțin să permită persoanelor suspectate sau acuzate să cunoască cazul instrumentat împotriva lor și să își poată exercita dreptul la apărare.

64. Chiar dacă Directiva 2010/64 impune statelor membre în termeni neechivoci o obligație de rezultat precisă cu privire la calitatea interpretării și a traducerii, ea lasă în mod vădit acestora din urmă o marjă de apreciere în ceea ce privește modalitățile de executare a obligației menționate. Astfel, contrar aprecierii cuprinse în decizia de trimitere, o simplă interpretare literală a articolului 5 alineatul (2) din Directiva 2010/64, care utilizează expresia „depun eforturile necesare”, relevă faptul că instituirea unui registru de traducători și interpreți independenți care dețin calificările necesare nu prezintă niciun caracter obligatoriu. Existența sau absența unui asemenea registru, astfel cum este cazul în Ungaria potrivit declarațiilor guvernului acestui stat, nu este, prin urmare, determinantă în sine pentru respectarea sau încălcarea obligației menționate la punctul anterior din prezentele concluzii și care incumbă statelor membre.

65. Cu toate acestea, pentru a asigura eficacitatea dreptului la asistență lingvistică adecvată, Directiva 2010/64 impune statelor membre să prevadă, în cadrul procedurilor prevăzute de dreptul național, un control al calității interpretării și traducerii. În plus față de dreptul de a contesta decizia prin care se concluzionează că nu este necesară o interpretare sau că nu este necesară traducerea documentelor, articolul 2 alineatul (5) și articolul 3 alineatul (5) din directiva menționată prevăd că, odată ce aceste servicii au fost oferite, persoanele suspectate sau acuzate trebuie să aibă posibilitatea de a reclama faptul că interpretarea sau traducerea nu este de o

[34] A se vedea în acest sens Hotărârea din 15 octombrie 2015, Covaci (C-216/14, EU:C:2015:686, punctele 33, 40, 44 și 45).

calitate suficientă pentru a garanta caracterul echitabil al procedurilor. Din nou, trebuie remarcat faptul că Directiva 2010/64 nu reglementează modalitățile, altele decât inițiativa de control, potrivit cărora această contestație poate fi pusă în aplicare. Rezultă din articolele sus-menționate, interpretate coroborat cu considerentele (24) și (25) ale Directivei 2010/64, că acest drept la contestare nu obligă statele membre să prevadă o procedură de reclamație sau un mecanism separat.

66. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem să se răspundă la prima parte a primei întrebări că articolele 2, 3 și 5 din Directiva 2010/64 trebuie interpretate în sensul că impun statelor membre să asigure persoanelor suspectate sau acuzate care nu vorbesc și nu înțeleg limba în care se desfășoară procedura penală posibilitatea de a reclama faptul că interpretarea nu este de o calitate suficientă, întrucât aceasta nu este de natură să le permită să cunoască cazul instrumentat împotriva lor și să poată să își exercite dreptul la apărare. Articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2010/64 nu impune statelor membre să stabilească un registru al traducătorilor și interpreților independenți care dețin calificările necesare.

2. Cu privire la a doua parte a întrebării

67. Instanța de trimitere ridică problema consecințelor unei încălcări a dreptului la informare al persoanei acuzate, despre care nu se poate stabili că a avut cunoștință despre suspiciunile sau despre acuzația care o vizează din cauza lipsei unei interpretări adecvate, în ceea ce privește desfășurarea procedurii penale în lipsă împotriva sa. În opinia noastră, această întrebare ține de aprecierea respectării dreptului la apărare și a caracterului echitabil al procedurii, care este în mod necesar legată de drepturile prevăzute în mod expres de Directiva 2012/13, menționate în textul întrebării, și vizează de asemenea Directiva 2016/343.

68. Deși este de competența instanței de trimitere să stabilească dacă dispozițiile Directivei 2012/13 au fost respectate în cauza principală și care sunt măsurile specifice care trebuie adoptate, dacă este cazul, în acest scop, revine totuși Curții sarcina de a-i indica elementele obiective care trebuie să ghideze o astfel de apreciere [35].

69. Rezultă din considerentele (10) și (14) ale Directivei 2012/13 că aceasta urmărește, prin adoptarea unor norme minime comune care încadrează dreptul la informare în procedurile penale, să consolideze încrederea reciprocă a statelor membre în sistemele lor respective de justiție penală. Articolul 1 din Directiva 2012/13 prevede că aceasta instituie norme privind dreptul la informare al persoanelor suspectate sau acuzate cu privire la drepturile lor în cadrul procedurilor penale și la acuzarea care le este adusă [36]. Interpretarea coroborată a articolelor 3 și 6 din Directiva 2012/13 confirmă că dreptul menționat la articolul 1 din aceasta privește cel puțin două drepturi distincte [37].

[35] Hotărârea din 5 iunie 2018, Kolev și alții (C-612/15, EU:C:2018:392, punctul 81).

[36] Directiva 2012/13, care vizează reglementarea dreptului la informare al persoanelor suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale, este strâns legată de Directiva 2010/64, care le conferă aceloraşi persoane, care nu vorbesc sau nu înțeleg limba în care se desfășoară procedura penală în cauză, dreptul la interpretarea și traducerea informațiilor astfel comunicate. După cum se menționează în mod explicit în considerentul (25) al Directivei 2012/13, la furnizarea informațiilor în conformitate cu această directivă, persoanele suspectate sau acuzate beneficiază, dacă este cazul, de traducerea sau interpretarea acestora într-o limbă pe care o înțeleg, în conformitate cu standardele prevăzute în Directiva 2010/64.

[37] A se vedea în acest sens Hotărârea din 13 iunie 2019, Moro (C-646/17, EU:C:2019:489, punctele 34, 42 și 43).

70. Pe de o parte, persoanele suspectate sau acuzate trebuie să fie informate, în conformitate cu articolul 3 din această directivă, cel puțin cu privire la anumite drepturi procedurale pe care această dispoziție le stabilește într-o listă care conține dreptul de a fi asistat de un avocat, dreptul la consiliere juridică gratuită și condițiile pentru obținerea unei astfel de consilieri, dreptul de a fi informat cu privire la acuzare, dreptul la interpretare și traducere, precum și dreptul de a păstra tăcerea [38]. Atunci când persoanele suspectate sau acuzate sunt arestate sau reținute, articolul 4 din Directiva 2012/13 impune statelor membre obligația de a le furniza o notă scrisă care enumeră, printre altele, drepturile procedurale menționate mai sus. Articolul 4 alineatul (5) din directiva menționată prevede că această notă trebuie furnizată părților interesate într-o limbă pe care o înțeleg și, în cazul în care nota nu este disponibilă, acestea trebuie informate pe cale verbală, într-o limbă pe care o înțeleg, cu privire la drepturile de care beneficiază.

71. Pe de altă parte, directiva menționată definește la articolul 6 regulile referitoare la dreptul la informare cu privire la acuzare. Articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2012/13 privește regula potrivit căreia persoanele suspectate sau acuzate primesc informații, cu promptitudine și cu detaliile necesare pentru a se putea garanta caracterul echitabil al procedurilor și exercitarea efectivă a dreptului la apărare, cu privire la fapta penală de a cărei comitere acestea sunt suspectate sau acuzate. Alineatul (2) al acestui articol vizează în mod specific persoanele suspectate sau acuzate care sunt arestate sau reținute, care trebuie informate cu privire la motivele arestării sau reținerii, inclusiv cu privire la fapta penală de a cărei comitere sunt suspectate sau acuzate. În plus și în special, în conformitate cu alineatul (3) al acestui articol, cel târziu la prezentarea fondului acuzării în instanță, se oferă informații detaliate cu privire la acuzare, inclusiv natura și încadrarea juridică a infracțiunii, precum și forma de participare a persoanei acuzate.

72. Pentru a asigura efectivitatea dreptului la informații astfel prevăzut, articolul 8 alineatul (2) din Directiva 2012/13 prevede că persoanele suspectate sau acuzate ori avocații acestora trebuie să aibă dreptul să conteste, în conformitate cu procedurile din dreptul intern, posibila incapacitate sau refuzul autorităților competente de a furniza informații în conformitate cu această directivă.

73. Subliniem, în această etapă, că, deși face referire în textul celei de a doua părți a întrebării la articolul 4 alineatul (5) și la articolul 6 alineatul (1) din Directiva 2012/13, instanța de trimitere evocă o situație în care nu se poate stabili că persoana acuzată, interogată în faza de anchetă în prezența unui interpret în suedeză, a fost informată pe cale verbală cu privire la suspiciunile sau la acuzațiile care îl vizează, din cauza unei interpretări inadecvate. Considerăm că aceste împrejurări care caracterizează cauza principală fac ca articolul 6 din Directiva 2012/13 să fie dispoziția relevantă pentru răspunsul care trebuie dat instanței de trimitere.

74. Care este, prin urmare, situația unei persoane acuzate care, după ce faptele imputate i-au fost comunicate de către un interpret în etapa de urmărire penală într-o manieră considerată ca fiind neadecvată, face obiectul unei proceduri de judecată în lipsă?

75. Obiectul Directivei 2016/343 este, astfel cum rezultă din articolul 1 și din considerentul (9) al acesteia, stabilirea unor norme minime comune aplicabile procedurilor penale cu privire la anumite aspecte ale prezumției de nevinovăție și ale dreptului de a fi prezent la proces.

[38] La punctul 53 din Hotărârea din 19 septembrie 2019, Rayonna prokuratura Lom (C-467/18, EU:C:2019:765), Curtea a precizat că persoanele suspectate că au săvârșit o infracțiune trebuie să fie informate cu privire la drepturile lor cât mai rapid posibil din momentul în care suspiciunile al căror obiect îl fac justifică, într-un alt context decât urgența, ca autoritățile competente să restrângă libertatea acestora prin intermediul unor măsuri de constrângere și cel târziu înainte de primul lor interogatoriu oficial luat de poliție.

Articolul 8 alineatul (1) din directiva menționată prevede că statele membre se asigură că persoanele suspectate și acuzate au dreptul de a fi prezente la propriul proces. Considerentul (35) al aceleiași directive precizează că dreptul persoanelor suspectate și acuzate de a fi prezente la proces nu este absolut și că, în anumite condiții, persoanele suspectate și acuzate ar trebui să aibă posibilitatea de a renunța la acest drept, în mod expres sau tacit, dar neechivoc. Astfel, articolul 8 alineatul (2) din Directiva 2016/343 enunță că statele membre pot să prevadă că un proces care poate duce la o hotărâre privind vinovăția sau nevinovăția persoanei suspectate sau acuzate poate avea loc în absența persoanei în cauză, cu condiția ca, în temeiul literei (a) a acestei dispoziții, persoana suspectată sau acuzată să fi fost informată în timp util cu privire la proces și la consecințele neprezentării sau ca, în temeiul literei (b) a dispoziției menționate, persoana suspectată sau acuzată care a fost informată cu privire la proces să fie reprezentată de un avocat mandatat, care a fost numit fie de persoana suspectată sau acuzată, fie de stat [39].

76. Rezultă din articolul 8 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2016/343 că este, prin urmare, posibil ca o persoană acuzată să fie judecată în lipsă în măsura în care ea a fost informată în prealabil cu privire la proces și este reprezentată de un avocat ales de ea însăși sau desemnat de stat. În această privință, potrivit dosarului prezentat Curții, IS, a cărui citație s-a întors cu mențiunea „nerevendicată”, nu s-a prezentat la ședința preliminară din 27 noiembrie 2018 și, în prezența unui rechizitoriu al Ministerului Public prin care se solicită aplicarea doar a unei pedepse cu amenda, instanța de trimitere are obligația, potrivit dreptului național, să continue procedura în lipsă și să se pronunțe deci asupra vinovăției persoanei acuzate în absența acesteia, însă reprezentată de un avocat desemnat de stat.

77. În măsura în care sunt îndeplinite condițiile pentru o judecare în lipsă, verificarea acestui aspect revenind judecătorului aflat la originea trimiterii [40], nicio dispoziție din Directiva 2016/343 nu se opune posibilității avocatului, prevăzută în mod expres la articolul 8 alineatul (2) din Directiva 2012/13, de a contesta în fața instanței competente modul în care dreptul la informare, în special articolul 6 din această directivă, a fost aplicat în cursul procedurii [41]. Prin urmare, o contestație cu privire la legalitatea unui act și, după caz, a procedurii în ansamblu poate fi introdusă de avocatul inculpatului în fața instanței competente chemate să se pronunțe în lipsa persoanei în cauză.

78. Această contestație se poate baza pe lipsa unei calități adecvate a interpretării acuzației aduse unei persoane suspectate sau acuzate, astfel cum este impusă la articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2010/64. În acest sens, trebuie amintit că prin interpretare de o calitate suficientă se înțelege tocmai aceea care trebuie să permită acestor persoane să cunoască cazul instrumentat împotriva lor și să își poată exercita dreptul la apărare, iar aceasta în conformitate cu articolul 2 alineatul (8) din această directivă.

79. În aceste condiții, considerăm că litigiul principal ridică de asemenea problema întinderii dreptului inculpatului de a fi informat cu privire la acuzația formulată împotriva sa în cadrul unei proceduri care prevede o posibilă decizie pe fond pronunțată în lipsa acestuia. Mai exact, este

[39] A se vedea în acest sens Hotărârea din 13 februarie 2020, Spetsializirana prokuratura (Ședință în lipsa persoanei acuzate) (C-688/18, EU:C:2020:94, punctele 29, 32 și 33).

[40] În această privință amintim că, întrucât dreptul de a fi prezent la proces nu este absolut, considerentul (35) al Directivei 2016/343 arată că, în anumite condiții, persoanele acuzate ar trebui să aibă posibilitatea de a renunța la acest drept, în mod expres sau tacit, dar neechivoc. Considerentul (38) al aceleiași directive adaugă că, atunci când se analizează în ce măsură modalitatea de furnizare a informațiilor este suficientă pentru a asigura înștiințarea persoanei cu privire la proces, o atenție specială ar trebui acordată diligențelor depuse de persoana respectivă pentru a primi informațiile care îi sunt adresate.

[41] În conformitate cu considerentul (36) al Directivei 2012/13, acest drept nu atrage după sine obligația ca statele membre să pună la dispoziție o procedură specifică a unei căi de atac, un mecanism separat sau o procedură de plângere pentru contestarea unei astfel de incapacități sau a unui astfel de refuz.

posibilă remedierea unei încălcări a dreptului la informare cu privire la acuzare săvârșite în etapa de urmărire penală cu ocazia etapei de judecată în lipsă a inculpatului? Considerăm că analiza jurisprudenței Curții trebuie să conducă la un răspuns afirmativ.

80. După cum arată în esență considerentele (14) și (41) ale Directivei 2012/13, aceasta se întemeiază pe drepturile prevăzute în special la articolul 47 din cartă și urmărește să promoveze aceste drepturi. Mai precis, articolul 6 din această directivă are ca obiectiv asigurarea exercitării efective a dreptului la apărare, precum și a caracterului echitabil al procedurii și consacră astfel expres un aspect al dreptului la o cale de atac efectivă, consacrat la articolul 47 din cartă [42]. Faptul că Directiva 2012/13 nu reglementează modalitățile potrivit cărora informația privind acuzarea, prevăzută la articolul 6 din aceasta, trebuie comunicată persoanei suspectate nu poate aduce atingere obiectivului prevăzut de această dispoziție [43].

81. Or, acest obiectiv impune ca persoana acuzată să primească informații detaliate cu privire la acuzare în timp util, la un moment care să îi permită să își pregătească în mod eficient apărarea. Obiectivul menționat, precum și buna desfășurare a procedurii presupun în principiu și sub rezerva, dacă este cazul, a unor proceduri speciale sau simplificate ca respectiva comunicare să aibă loc *cel târziu* la momentul în care dezbaterile cu privire la fondul acuzării se deschid efectiv în fața instanței competente să se pronunțe asupra acestui fond [44].

82. În afară de stabilirea momentului final până la care trebuie să aibă loc comunicarea informațiilor detaliate cu privire la acuzare, Curtea a indicat că tocmai prin această comunicare persoana acuzată *sau avocatul său* sunt informați cu precizie cu privire la faptele reținute împotriva sa și cu privire la încadrarea juridică a acestora. Posibilitatea de a lua cunoștință de aceste informații și de aceste elemente cel târziu la momentul începerii dezbaterilor este esențială pentru a permite acestei persoane sau avocatului său să participe în mod util la ele, cu respectarea principiului contradictorialității și al egalității armelor, astfel încât să își susțină poziția în mod eficient [45]. Curtea a mai precizat și că, în orice ipoteză, oricare ar fi momentul în care sunt oferite informațiile detaliate cu privire la acuzare, persoanei acuzate și avocatului său trebuie printre altele, cu respectarea principiului contradictorialității și al egalității armelor, să li se acorde un termen suficient pentru a lua cunoștință de aceste informații și să li se ofere posibilitatea de a pregăti în mod eficace apărarea, de a-și prezenta eventualele observații și, dacă este cazul, de a formula orice cerere, în special de instrucție, pe care ar avea dreptul să o introducă în temeiul dreptului național. Această cerință impune ca, dacă este necesar, cauza să fie suspendată și să se dispună o amânare a acesteia spre judecare la o dată ulterioară [46].

83. În măsura în care, precum în cauza principală, inculpatul care nu se prezintă la ședința de judecată este reprezentat de un avocat, care primește informații detaliate cu privire la acuzație în timp util pentru pregătirea apărării, acesta din urmă are, așadar, posibilitatea de a participa în mod util la dezbateri, contestând, dacă este cazul, legalitatea unui act și a procedurii în ansamblul său, precum și temeinicia acuzației.

[42] A se vedea Hotărârea din 14 mai 2020, Staatsanwaltschaft Offenburg (C-615/18, EU:C:2020:376, punctele 70 și 71). Curtea a adăugat la punctele 72 și 73 din această hotărâre că, asemenea articolului 47 din cartă, care este suficient în sine și nu trebuie să fie precizat prin dispoziții ale dreptului Uniunii sau ale dreptului național pentru a conferi particularilor un drept care să poată fi invocat ca atare, articolul 6 din Directiva 2012/13 trebuie considerat că are efect direct și, prin urmare, judecătorului aflat la originea trimiterii îi revine sarcina ca, în cadrul competențelor sale, să ia toate măsurile necesare pentru a garanta efectul deplin al acestui articol 6.

[43] Hotărârea din 13 iunie 2019, Moro (C-646/17, EU:C:2019:489, punctul 51).

[44] A se vedea în acest sens Hotărârea din 5 iunie 2018, Kolev și alții (C-612/15, EU:C:2018:392, punctele 90 și 92).

[45] A se vedea în acest sens Hotărârea din 5 iunie 2018, Kolev și alții (C-612/15, EU:C:2018:392, punctul 93).

[46] Hotărârea din 13 iunie 2019, Moro (C-646/17, EU:C:2019:489, punctul 53).

84. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem să se răspundă la cea de a doua parte a primei întrebări că dispozițiile coroborate ale Directivelor 2010/64, 2012/13 și 2016/343 trebuie interpretate în sensul că, în împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal, acestea nu se opun posibilității judecării în lipsă a unui inculpat care nu vorbește sau nu înțelege limba în care se desfășoară procedura penală și despre care nu s-ar putea stabili că a fost informat în cursul urmăririi penale cu privire la suspiciunile sau la acuzația care îl vizează, din cauza unei interpretări inadecvate, cu condiția ca avocatul care îl reprezintă pe inculpatul respectiv să aibă posibilitatea de a contesta legalitatea unui act și, dacă este cazul, procedura în ansamblul său ca urmare a încălcării acestui drept la informare. Articolul 6 din Directiva 2012/13, citit în lumina articolului 47 din cartă, trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca apărătorului inculpatului judecat în lipsă să îi fie comunicate informații detaliate privind acuzația înainte ca instanța să înceapă examinarea pe fond a acuzației și înainte de deschiderea dezbaterilor în fața acesteia, cu condiția ca instanța să ia toate măsurile necesare pentru a asigura respectarea dreptului la apărare și a caracterul echitabil al procedurii.

3. Cu privire la cea de a doua și la cea de a treia întrebare

85. Spre deosebire de prima întrebare preliminară, obiecțiile formulate de guvernul maghiar cu privire la admisibilitatea celei de a doua și a celei de a treia întrebări, menționate în termeni aproape identici de Comisie, ni se par că trebuie să conducă la concluzia inadmisibilității lor. Într-adevăr, având în vedere concluziile care se desprind din Hotărârea Miasto Łowicz, inadmisibilitatea acestor întrebări nu mai lasă, în opinia noastră, niciun loc de îndoială. Cea de a doua și cea de a treia întrebare constituie un exemplu tipic de întrebări pe care Curtea a dorit să le excludă din procedura preliminară ca fiind contrare spiritului și scopului acestei căi de drept, și anume construirea în comun de către Curte și instanța națională, cu respectarea competențelor fiecăreia dintre acestea, a unei soluții la litigiul concret cu care este sesizată aceasta din urmă.

86. Prin intermediul celei de a doua și al celei de a treia întrebări, judecătorul aflat la originea trimiterii solicită în esență Curții să stabilească dacă articolul 19 TUE și articolul 47 din cartă trebuie interpretate în sensul că se opun:

– unui sistem național de desemnare a șefilor instanțelor însărcinați cu repartizarea cauzelor, cu evaluarea judecătorilor și cu inițierea procedurilor disciplinare, care conferă președintelui ONM, autoritate numită de Parlament, competența de numire directă cu titlu temporar, eludându-se procedura de concurs și ignorându-se opinia organelor judiciare competente;

– unui sistem național de remunerare care prevede un salariu al judecătorilor mai mic decât cel al procurorilor și acordarea discreționară de către președintele ONM și de către șefii instanțelor a diferite indemnizații foarte mari în raport cu salariul de bază al judecătorilor, care poate constitui astfel o influență nejustificată și poate implica încălcarea principiului independenței judiciare.

87. În ipoteza unui răspuns afirmativ din partea Curții la aceste întrebări, instanța de trimitere ridică problema respectării dreptului la un proces echitabil în cadrul unei proceduri judiciare.

88. Trebuie amintit că justificarea trimiterii preliminare prevăzute la articolul 267 TFUE nu este formularea unor opinii consultative cu privire la probleme generale sau ipotetice, ci nevoia inerentă soluționării efective a unui litigiu, sarcina Curții în cadrul procedurii preliminare fiind aceea de a asista instanța de trimitere în soluționarea litigiului cu care este sesizată. Decizia

preliminară trebuie să fie necesară pentru a permite instanței de trimitere să soluționeze litigiul cu care este sesizată și, prin raportare la această condiție, întrebările preliminare în cauză pot fi calificate drept pertinente și pot da naștere unei trimiteri preliminare [47].

89. Or, cauza principală constă într-o procedură de judecată în lipsă a unui resortisant suedez căruia i-au fost comunicate faptele imputate în cursul investigației prin intermediul unui interpret, resortisant care este acuzat de încălcarea legislației maghiare privind armele și munițiile. Întrucât are îndoieli cu privire la compatibilitatea normelor interne de procedură penală, instanța de trimitere solicită Curții să stabilească întinderea dreptului la interpretare și la informarea cu privire la acuzația adusă în contextul specific al unui inculpat judecat în lipsă, dar reprezentat de un avocat, situație care implică interpretarea mai multor dispoziții din Directivele 2010/64, 2012/13 și 2016/343.

90. În aceste împrejurări, răspunsurile așteptate din partea Curții cu privire la compatibilitatea cu dreptul Uniunii, în speță articolul 19 TUE coroborat cu articolul 47 din cartă, a legislației naționale privind numirea directă cu titlu temporar de către președintele ONM a șefilor instanțelor [48] și remunerația judecătorilor nu îndeplinesc criteriul de necesitate menționat mai sus [49]. Cu alte cuvinte, litigiul principal nu vizează nicidecum sistemul judiciar maghiar considerat în ansamblu, în cadrul căruia anumite aspecte ar fi de natură să aducă atingere independenței justiției și în special independenței instanței de trimitere în contextul punerii în aplicare de către aceasta a dreptului Uniunii.

91. Faptul că ar putea exista o legătură materială între litigiul principal și articolul 47 din cartă sau, într-un sens mai larg, articolul 19 TUE nu este suficient pentru a îndeplini criteriul necesității. Este necesar în plus ca interpretarea acestor dispoziții, astfel cum este solicitată în cadrul celei de a doua și al celei de a treia întrebări, să răspundă unei nevoi obiective pentru hotărârea pe care instanța de trimitere trebuie să o pronunțe, ceea ce nu este cazul în speță. Nu rezultă în ce mod ar putea instanța de trimitere, în aplicarea concluziilor care decurg din interpretarea acestor dispoziții, având în vedere conținutul acestor întrebări, să adopte o decizie care ar fi necesară pentru a se pronunța asupra litigiului principal [50].

92. În plus, deși Curtea a declarat deja admisibile întrebări preliminare referitoare la interpretarea unor dispoziții procedurale de drept al Uniunii pe care instanța de trimitere în cauză ar fi fost obligată să le aplice pentru a pronunța o hotărâre, nu acesta este obiectul celei de a doua și al celei de a treia întrebări adresate în cadrul prezentei cauze. De asemenea, un răspuns al Curții la întrebările menționate nu pare a fi de natură nici să furnizeze instanței de trimitere o interpretare a dreptului Uniunii care să îi permită să soluționeze chestiuni procedurale de drept național înainte de a se putea pronunța pe fondul litigiului cu care este sesizată. În aceste condiții, întrebările menționate nu privesc o interpretare a dreptului Uniunii care să răspundă unei nevoi obiective de soluționare a litigiului menționat, ci au un caracter general și sunt, în consecință, inadmisibile [51].

47 A se vedea în acest sens Hotărârea din 3 iulie 2014, Da Silva (C-189/13, nepublicată, EU:C:2014:2043, punctul 36), și Hotărârea Miasto Łowicz (punctele 44 și 45).

48 Observăm că îndoielile judecătorului aflat la originea trimiterii cu privire la legalitatea numirilor judiciare se referă în mod specific la numirea în funcția de președinte al Fővárosi Törvényszék (Curtea din Budapesta-Capitală), fără a se susține că acesta din urmă ar putea fi determinat să participe în procedura penală în fața judecătorului menționat, repartizat la Pesti Központi Kerületi Bíróság (Tribunalul Districtual Central din Pesta).

49 A se vedea prin analogie Ordonanța din 6 octombrie 2020, Prokuratura Rejonowa w Słubicach (C-623/18, nepublicată, EU:C:2020:800).

50 A se vedea în acest sens Hotărârea Miasto Łowicz (punctele 48 și 52) și Ordonanța din 6 octombrie 2020, Prokuratura Rejonowa w Słubicach (C-623/18, nepublicată, EU:C:2020:800, punctul 30).

51 Hotărârea Miasto Łowicz (punctele 50, 51 și 53).

4. Cu privire la cea de a cincea întrebare

93. Prin intermediul celei de a cincea întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 19 alineatul (1) TUE, articolul 47 din cartă și articolul 267 TFUE trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale care permite inițierea unei proceduri disciplinare împotriva unui judecător pentru motivul că acesta a trimis Curții o cerere de decizie preliminară. Atât guvernul maghiar, cât și Comisia au concluzionat în sensul inadmisibilității acestei întrebări, concluzie la care considerăm că putem să aderăm dintr-un punct de vedere strict juridic, în pofida împrejurărilor ulterioare trimiterii preliminare, deosebit de tulburătoare și de regretabile, pentru a folosi o expresie eufemistică.

94. Este, într-adevăr, cert faptul că, la 25 octombrie 2019, președintele Fővárosi Törvényszék (Curtea din Budapesta-Capitală) a adoptat un act de inițiere a unei proceduri disciplinare împotriva judecătorului care se află la originea trimiterii, prima etapă a unui proces care conduce la sesizarea unei instanțe disciplinare care poate decide deschiderea efectivă a procedurii și aplicarea unei sancțiuni disciplinare. Potrivit actului sus-menționat, se reproșa judecătorului aflat la originea trimiterii că:

– pe de o parte, a încălcat prestigiul profesiei de judecător, având în vedere în special decizia Kúria de declarare ca nelegală a trimiterii preliminare [articolul 105 litera (b) din Legea privind statutul și remunerarea judecătorilor];

– pe de altă parte, nu și-a îndeplinit în mod culpabil obligațiile legate de funcția de judecător, în sensul că din decizia Kúria se deducea existența unei cauze de recuzare în ceea ce îl privea pe judecătorul în cauză, ca urmare a unor obiecțiuni personale cu privire la anumiți lideri ai puterii judiciare, și că persoana în cauză ar fi trebuit să declare acest motiv de recuzare președintelui instanței și să nu continue să exercite funcția de judecător în cauza principală [articolul 105 litera (a) din Legea privind statutul și remunerația judecătorilor].

95. La 22 noiembrie 2019, și anume la patru zile după cererea de decizie preliminară suplimentară, președintele Fővárosi Törvényszék (Curtea din Budapesta-Capitală) a retras actul de inițiere a unei proceduri disciplinare, având ca rezultat închiderea acesteia, pentru motivul că, deși, în calitatea sa de președinte al instanței în cauză, avusese obligația de a iniția procedura disciplinară, interesele puterii judiciare impuneau în prezent retragerea acestei inițiative.

96. Astfel cum s-a arătat, Curtea poate refuza să se pronunțe asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate [52].

97. În această privință trebuie arătat că litigiul principal în contextul căruia Curtea este sesizată cu titlu preliminar nu se referă la inițierea unei proceduri disciplinare împotriva judecătorului aflat la originea trimiterii și nu vizează nici statutul magistraților și prevederile din acesta referitoare la regimul disciplinar al judecătorilor. În plus, este cert că actul de inițiere a procedurii disciplinare a fost retras și aceasta din urmă a fost închisă. În acest context, cea de a cincea întrebare adresată Curții nu se referă la o interpretare a dreptului Uniunii care să răspundă unei nevoi inerente soluționării litigiului principal și un răspuns la aceasta ar determina Curtea să formuleze un aviz

[52] Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei Disciplinare a Curții Supreme) (C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982 punctele 97 și 98).

consultativ cu privire la chestiuni generale sau ipotetice, precum posibilele reacții psihologice ale judecătorilor maghiari la procedura disciplinară inițiată în temeiul hotărârii Kúria în ceea ce privește adresarea de întrebări preliminare în viitor. În consecință, cea de a cincea întrebare preliminară ar trebui declarată inadmisibilă. Cu toate acestea, având în vedere gravitatea intrinsecă a actului de inițiere a unei proceduri care vizează aplicarea unei sancțiuni disciplinare împotriva unui judecător pentru motivul că a dispus efectuarea unei trimiteri preliminare, considerăm indispensabil ca Curtea să amintească în hotărârea sa punctele 55-59 din Hotărârea Miasto Łowicz, pentru edificarea autorităților naționale competente și pentru prevenirea oricărei reiterări a acestui tip de comportament [53].

98. Din considerente legate de furnizarea unei asistențe complete Curții, vom evoca totuși pe scurt calea fragilă a unei posibile admisibilități a celei de a cincea întrebări preliminare. Astfel, cererea de decizie preliminară suplimentară poate fi considerată un ansamblu indivizibil, în care cea de a patra și cea de a cincea întrebare sunt strâns legate între ele, ca să nu spunem indisociabile. Prin intermediul acestor întrebări, judecătorul aflat la originea trimiterii solicită să se stabilească dacă, în temeiul dreptului Uniunii, poate lăsa neaplicată hotărârea Kúria pentru a se pronunța pe fondul litigiului principal prin integrarea deciziei preliminare fără a se teme că ar putea face obiectul unei reluări a procedurii disciplinare întemeiate tocmai pe această hotărâre, ansamblul constituind problema de natură procedurală care trebuie soluționată *in limine litis*.

99. În această privință observăm că expresia „chestiuni procedurale de drept național”, utilizată la punctul 51 din Hotărârea Miasto Łowicz, se caracterizează printr-o generalitate oportună, alegerea termenului „chestiuni”, iar nu a celui de „dispoziții”, demonstrând probabil dorința Curții de a-și permite o anumită suplețe în interpretarea criteriului necesității care rezultă din articolul 267 TFUE. Prin urmare, această expresie poate acoperi orice chestiune care nu vizează soluționarea pe fond a litigiului, dar participă în mod indirect la aceasta, chiar dacă ea nu ar viza în mod strict punerea în aplicare a unei norme de natură legislativă sau jurisprudențială care să reglementeze introducerea unei acțiuni în fața instanței competente, desfășurarea procesului, rezultatul acestuia și căile de atac [54].

100. În aceste împrejurări, un răspuns al Curții la cea de a patra și la cea de a cincea întrebare, analizate împreună, ar putea furniza instanței de trimitere o interpretare a dreptului Uniunii care să îi permită să soluționeze o chestiune procedurală de drept național înainte să se pronunțe pe fondul litigiului cu care este sesizată. În speță, această chestiune este cea referitoare la condițiile continuării procedurii penale în litigiul principal ulterior unei hotărâri a Curții prin care se răspunde la o decizie de trimitere preliminară declarată în prealabil nelegală printr-o hotărâre a celei mai înalte autorități judiciare naționale, care a servit de asemenea drept temei pentru inițierea unei proceduri disciplinare împotriva judecătorului aflat la originea trimiterii. În cazul în care Curtea ar alege să declare admisibilă cea de a cincea întrebare, considerăm că răspunsul pe fond este cuprins în mod clar la punctele 55-59 din Hotărârea Miasto Łowicz.

[53] Este necesar să amintim susținerile în această privință, atât de adevărate, ale avocatului general Geelhoed din Concluziile prezentate în cauza Comisia/Italia (C-129/00 EU:C:2003:656), potrivit cărora instanțele naționale „constituie atât o garanție, cât și o contrapondere într-un stat membru în cazul nerespectării de către alte organe ale statului a obligațiilor care incumbă acestuia în temeiul tratatului”.

[54] Această situație se deosebește de cea în care Curtea a considerat admisibile întrebări preliminare referitoare la interpretarea „dispozițiilor” procedurale de drept al Uniunii pe care instanța de trimitere în cauză ar fi obligată să le aplice pentru a-și pronunța hotărârea, astfel cum se amintește la punctul 50 din Hotărârea Miasto Łowicz. Este semnificativ de remarcat faptul că Curtea a considerat că sintagma „a pronunța o hotărâre”, în sensul articolului 267 al doilea paragraf TFUE, înglobează întreaga „procedură care conduce la pronunțarea hotărârii” instanței de trimitere, considerând că sintagma menționată trebuie să facă obiectul unei interpretări largi pentru a evita ca unele chestiuni privind aspecte procedurale să fie considerate inadmisibile și să nu poată face obiectul unei interpretări a Curții și ca aceasta din urmă să nu poată să interpreteze toate dispozițiile dreptului Uniunii pe care instanța de trimitere este obligată să le aplice (Hotărârea din 28 februarie 2019, Gradbeništvo Korana, (C-579/17, EU:C:2019:162, punctul 35 și jurisprudența citată).

5. Concluzie

101. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările adresate de Pesti Központi Kerületi Bíróság (Tribunalul Districtual Central din Pesta, Ungaria) după cum urmează:

1) În prezența unor norme de drept național referitoare la exercitarea împotriva unei decizii prin care se dispune o trimitere preliminară a unei căi de atac extraordinare destinate unificării acestui drept, articolul 267 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune aplicării unor astfel de norme care permit instanței superioare sesizate să declare nelegală această decizie, fără afectarea efectelor juridice ale acesteia în ceea ce privește suspendarea procedurii principale și continuarea proceduri preliminare, pentru motivele că întrebările preliminare adresate nu sunt necesare pentru soluționarea litigiului și tind să constate incompatibilitatea dreptului național cu dreptul Uniunii. Supremația dreptului Uniunii impune instanței naționale de trimitere să înlăture aceste norme și deciziile judiciare care le pun în aplicare.

2) Articolele 2, 3 și 5 din Directiva 2010/64/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 octombrie 2010 privind dreptul la interpretare și traducere în cadrul procedurilor penale trebuie interpretate în sensul că impun statelor membre să asigure persoanelor suspectate sau acuzate care nu vorbesc și nu înțeleg limba în care se desfășoară procedura penală posibilitatea de a reclama faptul că interpretarea nu este de o calitate suficientă, întrucât aceasta nu este de natură să le permită să cunoască cazul instrumentat împotriva lor și să poată să își exercite dreptul la apărare. Articolul 5 alineatul (2) din Directiva 2010/64 nu impune statelor membre să stabilească un registru al traducătorilor și interpreților independenți care dețin calificările necesare.

3) Dispozițiile coroborate ale Directivei 2010/64, ale Directivei 2012/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale și ale Directivei (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale trebuie interpretate în sensul că, în împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal, acestea nu se opun posibilității judecării în lipsă a unui inculpat care nu vorbește sau nu înțelege limba în care se desfășoară procedura penală și despre care nu s-ar putea stabili că a fost informat în cursul urmăririi penale cu privire la suspiciunile sau la acuzația care îl vizează, din cauza unei interpretări inadecvate, cu condiția ca avocatul care îl reprezintă pe inculpatul respectiv să aibă posibilitatea de a contesta legalitatea unui act și, dacă este cazul, procedura în ansamblu ca urmare a încălcării acestui drept la informare. Articolul 6 din Directiva 2012/13, citit în lumina articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca apărătorului inculpatului judecat în lipsă să îi fie comunicate informații detaliate privind acuzația înainte ca instanța să înceapă examinarea pe fond a acuzației și înainte de deschiderea dezbaterilor în fața acesteia, cu condiția ca instanța să ia toate măsurile necesare pentru a asigura respectarea dreptului la apărare și a caracterul echitabil al procedurii.